

Vabaühenduste Liit
info@heakodanik.ee

Teie 04.09.2026 nr 7-5.8/26-01707-2

Meie 23.09.2026 nr 1.4-1/3604-2

Vastuskiri Vabaühenduste Liidule

Lugupeetud pöördumise esitajad

Täname Vabaühenduste Liitu ja ühispöördumisega liitunud organisatsioone seisukohtade ja ettepanekute eest Euroopa Liidu 2028–2034 eelarveperioodi prioriteetide kujundamisel. Nõustume, et kodanikuühiskonnal on oluline roll Eesti ühiskonna sidususe, demokraatliku vastupanuvõime, inimeste osaluse ning erinevate sihtrühmadeni jõudmise tagamisel. Peame oluliseks, et järgmise eelarveperioodi ELi toetuse kasutuselevõtu ettevalmistamine toimuks võimalikult avatult ning partnerite teadmisi ja kogemusi arvestades.

Riigiplaani ettevalmistamine on olnud kaasav protsess

Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt saab Eesti 2028–2034 perioodil ELi toetustena ligikaudu 6,5 miljardit eurot. Sellest on praeguses etapis võimalik tegevustega sisustada ligikaudu 5,5 miljardit eurot, kuna ülejäänud osa jääb reservi. Reservi kasutamise üle saab otsustada hiljem, pärast seniste tegevuste ja tulemuste ülevaatamist. ELi toetustele lisandub riiklik kaasfinantseering, mille määr on Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt 40%.

Rahandusministeerium alustas järgmise perioodi ettevalmistamist 2025. aasta sügisel. Selle käigus korraldasime mitmes etapis arutelusid ministeeriumide, partnerite ja huvirühmadega Eesti pikaajaliste väljakutsete, eesmärkide ja rahastamisprioriteetide üle. Aruteludesse kaasati üle 70 katus- ja partnerorganisatsiooni ning sadu osalejaid. Samuti toimusid piirkondlikud arutelud kohaliku elu eestvedajatega Eesti eri paigus. 2026. aasta juunis jõudsid arutelud Riigikokku: kohtusime kõigi fraktsioonidega ning korraldasime avaliku debati järgmise ELi eelarveperioodi prioriteetide teemal.

Kõigi nende arutelude aluseks olid ministeeriumide kevadel esitatud rahastamisaotlused. Taotlusi esitati kokku 11,4 miljardi euro ulatuses ehk enam kui kaks korda rohkem, kui on esimeses etapis võimalik ELi toetusi kasutusele võtta. Et ka laiem avalikkus ja huvirühmad saaksid ettepanekutega tutvuda ning nende kohta arvamust avaldada, avaldas Rahandusministeerium kõik ministeeriumide esitatud taotlused oma veebilehel koos tagasiside andmise võimalusega. Saadud tagasisidet on kasutatud valitsuse arutelude ettevalmistamisel.

Praegu ei otsustata ühegi organisatsiooni ega üksiku meetme rahastuse üle

Rahandusministeerium koondas seniste arutelude tulemused, ministeeriumide ettepanekud ning partneritelt ja avalikkuselt saadud tagasiside ja valmistas nende põhjal ette tervikliku sisendi poliitiliseks aruteluks valitsuses.

Praeguses etapis ei otsusta valitsus üksikute meetmete, projektide ega organisatsioonide rahastamise üle. Valitsuse arutelude keskmes on strateegilised küsimused: milliseid Eesti ees seisvaid probleeme ja arenguvajadusi tuleks järgmise perioodi ELi toetustega lahendada, milliseid tulemusi soovime saavutada ning milline peaks olema seejuures erinevate poliitikavaldkondade roll ja rahaline osakaal.

Rahandusministeerium ei tee lõplikke otsuseid valdkondade rahastamise kohta. Meie ülesanne on olnud juhtida ettevalmistavat protsessi, koondada ministeeriumide ettepanekud ja saadud tagasiside ning koostada olemasoleva finantsraamistiku ja kokkulepitud hindamispõhimõtete alusel terviklik jaotusettepanek Vabariigi Valitsuse poliitiliseks aruteluks.

Praeguse etapi tulemusena on kujunenud valitsuse mandaat, milliste prioriteetidega alustab Eesti läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga.

Esialgse taotluse väiksem rahastamine ei tähenda olemasoleva rahastuse kärpimist

Pöördumises kirjeldatakse kodanikuühiskonna valdkonna esialgse rahastamisaotluse ja Rahandusministeeriumi koondettepaneku erinevust enam kui poole suuruse kärpena.

Esialgse rahastamisaotluse ja jaotusettepaneku võrdlemine olemasoleva rahastuse kärpena ei kajasta täpselt praeguse planeerimisprotsessi olemust.

Ministeeriumid esitasid kokku 11,4 miljardi euro ulatuses rahastamisaotlusi olukorras, kus praeguses etapis on võimalik tegevustele planeerida ligikaudu 5,5 miljardit eurot ELi toetusi. Esitatud taotlused olid sisendiks prioriteetide kujundamisel ega kujutanud endast juba otsustatud või olemasolevat rahastust. Seetõttu ei saa taotletud summade ja jaotusettepanekus kavandatud summade erinevust käsitleda olemasoleva rahastuse kärpimisena. Tegemist on järgmise perioodi piiratud vahendite prioriseerimisega, mille käigus ei ole võimalik kõiki esitatud rahastamissoove kavandatud mahus arvestada. Ühegi üksiku meetme või organisatsiooni lõplikku rahastust ei ole praeguseks otsustatud.

Valitsuse arutelumaterjal ja otsuste avalikustamine

Pöördumises tehakse ettepanek avalikustada Rahandusministeeriumi koondatud jaotusettepanek enne valitsuse otsust ning jätta selle avalikustamise ja otsustamise vahele täiendav tagasisideperiood. Jaotusettepaneku avalikustamise küsimuses oleme Teile eraldi vastanud esitatud teabenõude raames ning selgitanud põhjuseid, miks valitsuse aruteluks ettevalmistatud materjali enne kabinetinõupidamist ei avalikustatud.

Rahandusministeeriumi koostatud jaotusettepanek oli Vabariigi Valitsuse poliitilise arutelu ettevalmistamiseks koostatud töömaterjal, mitte riigiplaani lõplik versioon. Selle eesmärk oli anda ministritele alus erinevate valdkondade vajaduste ja rahastamisvõimaluste terviklikuks kaalumiseks.

Me ei pea põhjendatuks käsitleda valitsuse poliitilise arutelu ettevalmistamiseks koostatud materjali eraldiseisva uue avaliku konsultatsioonietapina. Selle koostamisele eelnes ulatuslik partnerite, huvirühmade ja avalikkuse kaasamine ning sellest saadud sisend oli üheks valitsuse arutelumaterjali koostamise aluseks.

Pärast Vabariigi Valitsuse otsuse teatavakstegemist oleme avalikustanud kokkulepitud prioriteedid ja esmase valdkondliku jaotuse Rahandusministeeriumi veebilehel ([Riiklik partnerluskava 2028-2034 | Rahandusministeerium](#)).

Kodanikuühiskonna roll ei piirdu ühe meetme ega eelarvereaga

Peame oluliseks ka pöördumises rõhutatud kodanikuühiskonna panust erinevatesse poliitikavaldkondadesse. Vabaühendused tegutsevad sotsiaal-, tervise-, haridus-, noorsoo-, kultuuri-, keskkonna-, sisejulgeoleku ja paljudes teistes valdkondades. Seetõttu ei peaks kodanikuühiskonna roll järgmisel ELi eelarveperioodil piirduma ühe konkreetse meetme või eraldiseisva eelarvereaga.

Samuti ei saa kodanikuühiskonnale järgmise perioodi jooksul potentsiaalselt suunatava ELi rahastuse kogumahtu samastada ühe kodanikuühiskonna valdkonna meetme või eelarvereaga. Vabaühendused võivad vastavalt meetmete eesmärkidele ja rakendusmodelitele olla toetuse saajad, partnerid või tegevuste elluviijad ka sotsiaal-, tervise-, haridus-, noorsoo-, kultuuri-, keskkonna-, sisejulgeoleku ja teistes valdkondades.

Lähtekoht peab olema sisuline eesmärk ja ülesanne, mida soovime ELi toetuste abil lahendada, ning seejärel küsimus, milline on selle eesmärgi saavutamisel riigi, kohalike omavalitsuste, ettevõtete ja vabaühenduste kõige mõjusam roll.

See tähendab, et esmalt tuleb kokku leppida strateegilised eesmärgid ning seejärel kujundada koos asjaomaste partneritega tegevused, rakendusviisid ja rahastusmodelid.

Partnerite kaasamine jätkub järgmises etapis

Valitsuse esialgne kokkulepe prioriteetide ja valdkondliku jaotuse kohta ei lõpeta riigiplaani koostamist. 15. septembri valitsuse otsusega anti Rahandusministeeriumile mandaat alustada prioriteetide üle läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga. Paralleelselt jätkub riigiplaani detailsem sisustamine siseriiklikul tasandil. Just selles etapis hakkavad täpsemalt kujunema tegevused, nende eesmärgid, oodatavad tulemused, rakendusviisid ja võimalikud toetuse saajad.

Ministeeriumidel tuleb selles protsessis oma partneritega läbi arutada ka see, millistes tegevustes saab vabaühendustel olla roll toetuse saaja, partneri või tegevuste elluviijana. Peame oluliseks, et partnerite kaasamine jätkuaks kogu riigiplaani detailse kujundamise vältel, sealhulgas tegevuste sisu, rakendusmodelite, valikukriteeriumide ja tulemuste kujundamisel.

Lähtudes Euroopa Komisjoniga kokku lepitud läbirääkimiste protsessist, kavandame novembris avalikkusele infoseminari riigiplaani edasisest ettevalmistamisest ja partnerite kaasamise järgmistest etappidest.

Lõplikud rahastusotsused seisavad alles ees

Samal ajal tuleb arvestada, et läbirääkimised Euroopa Liidu 2028–2034 mitmeaastase eelarveraamistiku mahu ja tingimuste üle on ELi tasandil alles käimas. Seetõttu ei ole praegu lõplikult teada Eesti toetusümbriku suurus ega kõik toetuste kasutamise tingimused.

Eesti eesmärk on jõuda riigiplaani sisus Euroopa Komisjoniga kokkuleppele 2027. aasta jooksul, et uue perioodi toetuste rakendamist oleks võimalik alustada 2028. aasta algusest.

Praegu on kõige olulisem kujundada Eesti jaoks tugev läbirääkimispositsioon, saavutada võimalikult hea tulemus ELi eelarveläbirääkimistel ning jätkata riigiplaani detailset ettevalmistamist koostöös asjaomaste partneritega.

Täname veel kord Vabaühenduste Liitu ja kõiki pöördumisega liitunud organisatsioone aktiivse osalemise ja esitatud ettepanekute eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sven Kirsipuu

eelarvepoliitika asekanter

Demis Voss
demis.voss@fin.ee

Lisaadressaadid: Riigikantselei